SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVIII. No. 122. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, JUNE 28, 1991 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 28-го ЧЕРВНЯ 1991 Ч. 122. РІК XCVIII.

ПІКЕТУЮТЬ ВЕРХОВНУ РАДУ

Київ (УНІАР). — Тут у вівторок, 25-го червня на ранковому засіданні сесії Верховної Ради України обговорювався проєкт закону про оподаткування, який прийняли більшістю голосів і постановили ввести його в дію з 1-го жовтня нинішнього року та привести бюджетну систему у відповідність до нового закону.

На сесії ратифіковано договір між УССР і Казахстаном. Відзначалося, що договір носить державний характер, обидві сторони висловлюються за побудову суверенних держав. Обговорювався також проєкт закону про захист споживчого ринку України. Закон буде введено в дію з 1-го липня нинішнього року. На вечірньому засіданні депутати розглянули питання про зміни у складі постійних комісій ВР УССР, про обрання суддів обласних і Київського міського судів УССР, про призначення заступників голови і арбітрів вищого арбітражного суду України. Після другого читання були прийняті закон „Про митну справу в УССР", та закон „Про охорону навколишнього природного середовища".

В годині 8:30 ранку 25 червня розпочалося пікетування будинку ВР УССР. Учасники пікету виступають проти підписання Україною союзного договору. Жінки, які приїхали з Рівного тримали гасло: „Як Україну продавали, то ми дивились і мовчали, та мовчки чухали чуби". Згодом до рівенчанок приєдналися представники демократичних організацій Донеччини, Хмельниччини, Чернігова та Києва. Пікетувальники розділилися на 2 групи, одні стояли на вулиці Кірова, інші — навпроти Маріїнського палацу. Люди продовжували підходити, зокрема, делеґації з Криму, Дніпропетровського, Канева та інших областей України. На 12 годину у акції брали участь близько 150 осіб.

Відбулася пресова конференція студентів

Київ (УНІАР). — Тут в понеділок, 24-го червня, у приміщенні Спілки письменників України відбулася пресова конференція Союзу Українських Студентів (СУС) на тему: „Дії українського студентства в умовах підписання союзного договору". У конференції взяли участь голова СУС Володимир Чемерис; Олег Барков з Дніпродзержинського; Петро Шаровар з Київського державного університету, заступник голови СУС; голова секретаріяту Баранцева з Київського інституту іноземних мов.

В. Чемерис наголосив, що підписання союзного договору, поки не прийнята нова Конституція України, є порушенням пункту 4 постанови ВР від 17.10.90 р. СУС розглянув проєкт союзного договору і визнав, що його прийняття повністю ліквідує надію України на державність. Крім того він суперечить Деклярації про державний суверенітет України. Деякі пункти нового проєкту роблять ВР УССР маріонеткою центру.

Заступник голови СУС Петро Шаровар повідомив, що тиждень тому СУС надіслав листа Голові ВР УССР Леонідові Кравчуку, де, зокрема, зазначено, що у разі підписання союзного договору СУС залишає за собою право поновити голодування.

У сквері ім. Т. Шевченка 25-го червня відбувся студентський мітинґ, на якому виступили члени Народної Ради. Зокрема, народний депутат України Лариса Скорик закликала присутніх збиратися 27 червня о 8-ій годині на площі Незалежности (Жовтневої революції), щоб потім колоною рушити до ВР УССР для підтримання народних депутатів, які борються проти підписання союзного договору.

ДОПОВІДЬ Д-РА О. КУПЧИНСЬКОГО

Ню Йорк. — Наукове Товариство ім. Шевченка запрошує на доповідь д-ра Олега Купчинського, наукового секретаря НТШ у Львові, редактора „Записок НТШ", джерелознавця історії української культури, на тему „Наукове Товариство ім. Шевченка у Львові сьогодні і науково-видавничі пляни".

Доповідь відбудеться у вівторок, 2-го липня ,о 6:30 год. вечора в домі НТШ, 63 Четверта авеню, (між 9-ою і 10-ою вулицями).

Після доповіді — кава і солодке.

ІВАНО-ФРАНКІВЩИНА ПРОТЕСТУЄ

Івано-Франківське (УНІАР). — Звідси 24-го травня вирушила колона автобусів з депутатами дембльоку у зв'язку з рішенням сесії Міськради провести виїзне засідання ВР біля будинку УССР у Києві з вимогою не розглядати питання підписання союзного договору до прийняття конституції України. Буде проведено пікетування ВР УССР. Разом з депутатами дембльоку вирушили представники різних громадсько-політичних організацій Івано-Франківщини.

Того ж дня громадськість Івано-Франківщини розпочала пікетування штабу армії в обласному центрі на підтримку вимог Комітету солдатських матерів.

Багатолюдним походом з Вічевого майдану до меморіяльного скверу розпочалася 23 червня акція пам'яті полеглих від нацизму і більшовизму, організована за ініціятивою Союзу Українок Івано-Франківщини та міського проводу Руху. У меморіяльному сквері, на могилах загиблих у катівнях НКВД відбувся мітинґ і Панахида. До меморіяльної дошки полеглим за волю України, що на вулиці Страчених, та до стін обласного управління КҐБ були покладені вінки і квіти, запалені свічки. Варто зауважити, що вінки і квіти через деякий час безслідно зникли, навіть не залишилося слідів від свічок.

На площі Незалежности в Івано-Франківському за ініціятивою новітніх політичних та громадських організацій відбувся багатотисячний мітинґ протесту проти підписання Україною союзного договору, під гаслами: „За Україну, за її волю" та „Перемогли фашизм, переможемо і більшовизм". Виступили представники різних громадсько-політичних організацій і партій. Зокрема, народний депутат України Дмитро Захарук ознайомив присутніх на мітинґу з проєктом Союзного договору і піддав його різкій критиці. В ухваленій мітинґом резолюції зокрема говориться, що запропонований центром проєкт союзного договору становить смертельну небезпеку для України. Учасники мітинґу звертаються до українців усіх реґіонів республіки не піддаватися обманові і вимагати від ВР УССР не підписувати союзний договір до прийняття нової Конституції України.

Ухвалено також звернення до ВР УССР і жителів Івано-Франківщини щодо ставлення до союзного договору та вимога мітинґу і громадськости области домагатися від прокуратури области закриття редакції газети обкому КПУ „Прикарпатська правда", яка своїми публікаціями веде до загострення суспільно-політичної ситуації в області.

В УКРАЇНІ

(З повідомлень УНІАР)

Симферопіль, 16-18-го червня. Члени ТУМ ім. Тараса Шевченка не були допущені до власного приміщення у Палаці творчости молоді. Директор палацу заявив, що договір про аренду розірвано, тому що товариство не заплатило гроші за оренду приміщення, хоча гроші були заплачені попередньо.

Дніпропетровське. 18-го червня. За даними місцевої організації „Чорнобиль" у області померло 250 учасників ліквідації аварії на ЧАЕС. За останні півроку рівень смертности серед ліквідаторів зріс удвічі.

Носівка, Чернігівська область. 17-го червня. На більшості підприємств міста відбувся одноденний попереджувальний страйк на вимогу відставки компартійного керівництва району, передусім голови райради, депутата ВР УССР Віктора Приходька. У акції взяло участь майже все населення міста, зокрема трудові колективи заводів, працівники транспорту і народної освіти.

Луцьке. 18-го червня. Незважаючи на численні перешкоди місцевої влади,у місті з'явилося перше число газети Волинської крайової організації Руху „Народна справа". Тираж нового видання 5 тис. примірників.

Тернопіль. 18-го червня. Відбулося робоче засідання міськвиконкому, за участю народного депутата України Левка Горохівського. Обговорювалося питання про вивід з українських шкіл кляс з російською мовою навчання. Це зумовлено тим, що у Тернополі, через дефіцит шкільних приміщень, нині бракує до 10 загальноосвітніх шкіл. За даними статистики, українською мовою навчаються 92,5% учнів, а російською 5,5%, хоча на них припадає 13% шкільних приміщень. Середня щільність учнів російських кляс у три рази менша, ніж українських.

Херсон. 14-го червня. На Херсонському заводі карданних валів відбувся суд над робітником заводу Олександром Подчахою за позовом заступника директора заводу з кадрів і режиму полковника у відставці Володимира Талаєва, який звинуватив робітника у паплюженні своєї комуністичної чести і гідности. Напередодні суду по місту були розклеєні плякати-звернення, виготовлені робітниками заводу карданних валів, до робітників міста з наступним текстом: „Наш завод хочуть перетворити на тюрму, а нас — на покірних рабів. Для цього створена група донощиків і наглядачів — полковників-відставників, керує якими полков-

(Закінчення на стор. 3)

С. ХМАРА БЕРЕ УЧАСТЬ У ПРАЦІ ПАРЛЯМЕНТУ

Київ (УНІАР). — Тут 26-27-го червня на сесії Верховної Ради України розглядався пакет законів, пов'язаний з заснуванням поста президента України. У праці сесії взяв участь також народний депутат Степан Хмара. За його словами, він погодився на це у зв'язку з важливістю вирішуваних питань.

Заступник голови комісії у питаннях законодавства і законности депутат Віктор Шишкін охарактеризував три документи — проєкти законів про заснування поста Президента УССР і внесення змін та доповнень до Конституції України, про Президента УССР та про вибори Президента УССР. На сесії розгорнулася дискусія, лунали полярні думки — від цілковитого схвалення президентського правління до його повного заперечення і обґрунтування парляментської республіки, від нищівної критики всього пакету законів і звинувачень в поспішности постановки питання до вимог негайно схвалити проєкт . Прийняття документів відкладене на тиждень. У перерві відбулася зустріч депутатів-аграрників із прем'єр-міністром УССР Вітольдом Фокіним, були знайдені спільні підходи з більшости пунктів постанови ВР. Неузгоджені питання мають увійти до розрахованої на тривалий час програми надзвичайних заходів по стабілізації економіки України, яку депутати розглянуть пізніше.

В середу, 26-го червня відбулося судове засідання у так званій справі Хмари. Головуючий, член Верховного суду України Василь Білоусенко повідомив про відсутність одного з підсудних, який знаходиться на волі, Віталія Воробйова та двох захисників. Представники прокуратури запропонували відкласти засідання, але захисник Степана Хмари Юрій Айвазян запропонував розглянути результати медобстеження Олександра Ковальчука та питання можливости звільнення з-під варти решти підсудних. Адвокат Григор'єва підтримала клопотання прокуратури і назвала виступи представників захисту провокаційними і демагогічними. Степан Хмара у своєму виступі заявив, що влада навмисне затягує судовий процес. Суддя Василь Білоусенко повідомив, що медичне обстеження Олександра Ковальчука ще не завершено. Отже судова колеґія знову перенесла судове засідання. Суд відновиться 28-го червня.

Поляки про конференцію на тему української незалежности

Варшава, Польща (Г.К.)— **Як попередньо повідомлялося, в середині травня ц.р.** у Кракові відбулася міжнародна професорсько-студентська конференція на тему „Незалежницькі стремління українців в XX столітті". Інформації про неї подавали польська центральна і реґіональна преса і телевізія. Ось що, зокрема, подала Варшавська „Газета виборча", ч. 107 з 9-го травня:

Україна скорше чи пізніше мусить вийти із складу совєтської імперії. Дуже цінуємо, що в Українському Народному Русі є багато поляків, які борються разом з нами за нашу державну незалежність, — сказав проф. Володимир Мулава з Києва під час міжнародної сесії в Ягайлонському Університеті в Кракові.

Сесію, присвячену незалежницьким стремлінням України в XX столітті, зорганізував Інститут Історії та Інститут Східньослов'янської Філології Ягайлонського Університету, як теж Фундація св. Володимира — Хрестителя Київської Русі. Одним з організаторів був посол Володимир Мокрий.

На думку проф. Мулави, українці — це найбільш переслідуваний російською імперією, а потім комуністичним режимом народ. Політику совєтської влади відносно українців проф. Мулава назвав народовбивством.

Говорячи про польсько-українські відносини, Мулава підкреслив, що немає підстав для підозрівання українців в територіяльних претенсіях до Польщі. Він сказав, що антидемократичні сили в Україні, хотячи розділити поляків з українцями, далі розповсюджують серед поляків стереотип українця як бандита з ножем в зубах. Якщо ж провід Польщі та України проявить належну чуйність, то не дійде до наступних провокацій Москви, — ствердив проф. Мулава.

Володимир Середа, голова Львівського товариства „Надсяння", сказав, що українцям дуже залежить на контактах з поляками тому, що Польща знаходиться найближче до цивілізованого світу. — Однак хотілося б, щоби польський уряд трактував нас як окремий народ і щоб Польща не порозумівалася за нашими плечима з Москвою, — говорив Середа.

М. ҐОРБАЧОВ ПОВЕЗЕ В ЛОНДОН СВІЙ ВЛАСНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ПЛЯН

Москва. — У вівторок, 25-го червня, Міхаїл Ґорбачов прийняв у Кремлі совєтського економіста Григорія Явлінського і професора Гарвардського університету Ґрегема Аллісона і назвав „прекрасним" плян врятування економіки СССР, який вони склали за останні тижні. Але це не значить, що совєтський президент тепер візьме на озброєння радикальну ринкову програму, розроблену Г. Явлінським і Ґ. Аллісоном.

„Він сказав, що йому сподобалися 90 відсотків (програми)", — підкреслив кореспондентам Явлінський. Він іронічно заявив, що не запитав Ґорбачова, про які 10 відсотків йде мова: Явлінський побоювався, що в них входять саме ті елементи пляну, які надають йому радикального характеру. Минулого тижня Ґорбачов заявив, що об'єднає цей радикальний плян з „антикризовою" програмою, яку склав прем'єр-міністер Валентін Павлов. Явлінський дав зрозуміти, що вважає такий гібрид нежиттєздатним.

Як пише московський кореспондент газети „Вашінґтон Пост" Дейвид Ремнік, під час зустрічі з Ґорбачовим у Явлінського і Аллісона склалося враження, що Ґорбачов розуміє, що він навряд чи зможе чогось добитися у Лондоні, якщо привезе туди плян „косметичних, а не фундаментальних економічних реформ". Ґорбачов високо оцінив співробітництво з американськими вченими, але сказав загадкову фразу: „Від цього буде користь, якщо навіть нічого з цього не вийде".

На думку Д. Ремніка, Ґорбачов, очевидно, оцінив вибрання Бориса Єльцина президентом Російської федерації і підтримку Заходу як свідчення того, що „політичний клімат змінився" і що він може продовжувати реформи наперекір спротиву армії, КҐБ і міліції. Б. Єльцин виступив у Верховній Раді РСФСР зі звітом про поїздку в Америку і заявив, між іншим, що він не хоче ставити Захід перед вибором: він чи Ґорбачов.

За словами Єльцина, президент Джордж Буш і його помічники неодноразово підкреслювали, що „президент Ґорбачов і центральний уряд залишаються їх партнерами в діялогу про стратегічні питання, міжнародні проблеми і щодо багатьох інших справ".

Явлінський повідомив, що у приватній розмові детально ознайомив Ґорбачова зі своїм економічним пляном, і що совєтський президент виказав зацікавлення і закидав його запитаннями технічного характеру. Економіста запитали, де ґарантія, що Ґорбачов не відкине цю програму так само, як восени минулого року він поклав під сукно нашумілу програму „500 днів". „Восени не було Лондону", — пояснив Явлінський, очевидно маючи на увазі, що Ґорбачов не може приїхати на нараду „сімки" з пустими руками або з недосить фундаментальним пляном ринкової реформи.

Б. Єльцин повернувся з поїздки до ЗСА

Ню Йорк. — Згідно з твердженнями західньої преси, президент Російської федерації Боріс Єльцин зробив добре враження на всіх, під час своїх відвідин ЗСА, включно з віцепрезидентом Деном Квейлом, який назвав його „імпозантним". Крім цього доповідаючи в Нюйоркському університеті Б. Єльцин заявив, що у майбутньому передбачає виникнення спільної політично-економічної системи у північно-східній частині світу, де ЗСА і Росія відіграватимуть провідну ролю. На ці його передбачення покищо не було жодних коментувань.

Все ж таки перед своїм виїздом із ЗСА, Б. Єльцин заявив кореспондентам засобів масової інформації, що він є дуже вдоволений своїми відвідинами у ЗСА, куди він їхав не, щоби діставати гроші, але, щоби особисто запізнатися з провідниками країни.

Об'єднуюча золота нитка культури

Джерзі Сити (Г. Колесса). — В зв'язку з наближенням літнього сезону на Сюзівці, мальовничій оселі УНСоюзу, плянуються між іншими подіями і цікаві мистецькі програми. Їх керівник, Аня Дидик-Петренко, дбайливо підібрала імпрези і запросила мистецькі одиниці чи колективи таким чином, щоб задовільнити різноманітні запити публіки.

Відкриття сезону традиційно відбудеться 4-го липня, коли Америка святкуватиме день своєї незалежности. І передбачається, що перша ж мистецька програма сезону буде цікавою і незвичайною. Цікавою тому, що дасть можливість оглянути барельєфи мистця Зенона Голубця, виконані оригінальною, тільки йому притаманною технікою, а незвичайною, бо проходитиме під знаком співдружности двох муз. Справа в тому, що атмосфера імпрези буде збагачена грою струнного квартету імені Леонтовича, і це створюватиме спеціяльний настрій для сприйняття художніх творів скульптора.

На фото: в центрі — скульптор Зенон Голубець, зліва — члени квартету ім. Леонтовича: Юрій Харенко, Семен Кобець, Володимир Пантелеєв, Борис Дев'ятів

Тому перше питання до маестро Голубця, який разом з членами вищеназваного квартету завітав до редакції „Свободи", стосується самої ідеї синтези цих двох видів мистецтва.

— Звучання струнного квартету надзвичайно перекликається з моїми почуваннями. Бачу спорідненість між вишуканим тоном звучання квартету і пливкою лінеарністю в моїх композиціях. Це паралелі. Пляную на відкритті виставки під звуки квартету зробити шкіц нового твору, щоб присутні могли стати свідками самого творчого процесу. Бо музика відповідно настроює і помагає мистцеві знаходити вирішення найрізноманітніших творчих проблем.

Ось що додає, зі своєї сторони, перший скрипаль квартету Семен Кобець:

— Ідея поєднання в цій імпрезі двох видів мистецтва — образотворчого і музики — виникла ще й з переконання, що ми, українські мистці, повинні об'єднуватися, бо маємо спільну мету — служити рідній культурі і піднімати її на високий світовий рівень. Народне мистецтво кожної нації — річ чудова, і ніхто цього не може заперечити. Але не слід обмежувати поняття української культури тільки народним мистецтвом. Весь світ знає про Моцарта, Бетговена, знає, що таке струнний квартет, що це — найбільш вишуканий, „еліт

(Закінчення на стор. 3)

ЗАБАВА НА ОСЕЛІ СУМ

Елленвілл, Н. Й. — Тут у зв'язку з відкриттям сезону на оселі СУМ в суботу, 29-го червня, відбудеться велика забава. Гратиме оркестра „Журавлі". Початок о год. 8:30 вечора.

У СВІТІ

У ВІВТОРОК, 25-ГО ЧЕРВНЯ, в Південно-Африканській Республіці озброєні бандити обстріляли приміський потяг. Шість пасажирів убито і 18 поранено. Терористична акція відбулася після „кривавого", як писали газети, вікенду, коли ворогуючі племінні і політичні організації з'ясовували між собою стосунки з допомогою зброї. Лідерам ПАР не вдається їх помирити.

У ВІВТОРОК ПАРЛЯМЕНТ Хорватії прийняв рішення про вихід республіки зі складу федерації. Наступного дня, 26-го червня, цей крок зробила Словенія. Обидві республіки прийняли закони, які забезпечують правову основу діяльности органів влади поза рамками федерації. Відтепер Хорватія і Словенія вважають себе незалежними державами. Хорватський уряд оголосив, що визнає нинішні кордони республіки. Ця заява може призвести до конфлікту між хорватами і сербами, що живуть в ряді районів республіки. Сербів у Хорватії є приблизно 600,000 осіб. Райони свого проживання вони оголосили територією Сербії.

У ВІВТОРОК, 25-ГО ЧЕРВНЯ, в Гельсінкі відкрилася парляментська асамблея Европейської ради — організації, створеній у Західній Европі в 1949 році для захисту прав людини в країнах континенту. Президент асамблеї Андерс Бьорк заявив, що Латвія, Литва і Естонія не можуть стати членами Европейської ради, яка об'єднує 25 країн, бо прибалтійські республіки ще не є суверенними державами. „Але ми, сказав Бьорк, маємо намір знайти шляхи для співробітництва з цими республіками". Бьорк сказав також, що делеґація СССР, присутня на асамблеї в статусі гостя, погрожувала залишити зустрічі, якщо на ній буде йти мова про становище в Прибалтиці. „Вони заявили, пояснив Бьорк, що це внутрішня справа Совєтського Союзу. Але їм слід зрозуміти, що в сучасній Европі питання прав людини ніколи не вважалися внутрішніми справами".

В АМЕРИЦІ

У 1989 РОЦІ КОНҐРЕС створив Резолюційну опікунчу корпорацію, що її головним завданням було навести порядок у щадничо-позичковій індустрії країни та, яка у свою чергу вирішила, що будинки та мешкання, власники котрих не були спроможні сплачувати свої зобов'язання треба знову продати, але для родин з низькою заробітною платнею. Всі погодились, що це дуже благордний плян, бо допоможе урядові забезпечити житловими приміщеннями ті родини, які в іншому випадку не змогли б собі на це дозволити. Одначе сьогодні з усього видно, що благородні сподівання не увінчалися успіхом, бо новими господарями цих посілостей у переважаючій більшості стали родини середньо-заробіткової катеґорії, а не ті, які знаходяться у катеґорії низьких заробітків.

ЗГІДНО З НЕДАВНІМ рішенням Верховного Суду ЗСА, існуючі клініки родинного плянування мусять зробити вибір із двох можливостей. Якщо хочуть дальше діставати державні гроші на своє існування то не можуть своїм пацієнтам дораджувати абортувати плід. Коли ж пропаґують абортування плоду то не отримуватимуть державних грошей. Для багатьох клінік один чи другий вибір матимутть дуже погані наслідки, бо майже всі ці клініки родинного плянування знаходяться у найбідніших районах, де як твердять знавці одне та друге є конечним.

ОПУБЛІКОВАНІ П'ЯТИРІЧНІ досліди федерального уряду вказують, що вживання дешевих ліків на лікування тиску крови, що трапляється найчастіше в осіб старшого віку, може значно впливати на зменшення крововиливів і розривів серця. Статистика вищезгаданих дослідів говорить, що коли ідеться про крововиливи то на 36 відсотків менше, а у випадках серцевих розривів то на 27 відсотків. Коли мова про високий тиск крови то мається в цьому випадку систолічний тиск крови, що на думку вчених і дослідників хоча і є дуже частим серед старшого віку осіб, то все ж таки його не треба легковажити.

ВСІ ЗУСИЛЛЯ УРЯДУ президента Джорджа Буша зорганізувати після воєнних подій в околицях Перської затоки арабсько-жидівську мирову конференцію, не увінчалися успіхом, зокрема після того, як Ізраїль не погодився на запропоновані президентом Дж. Бушем компроміси, а Сирія зовсім не зареаґувала на них. Тепер на увазі назріває ще одно непорозуміння між Ізраїлем та ЗСА, бо Ізраїль домагається від ЗСА додаткових 10 біл. дол. позички на будівлю житлових приміщень імігрантам з СССР, а ЗСА не надто поспішають ці вимоги задовільнити.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200
Бюро УНС у Вашінґтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money-order payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Надія Албанії на Америку

Після невдачної візити в Юґославії, де він задарма переконував сербів, щоб дали більшу волю хорватам і словінцям і даремно радив хорватам і словінцям вирektися свого самостійництва — державний секретар Джеймс Бейкер зазнав милої несподіванки у Тірна, столиці Албанії, сусідки Юґославії. Коли він прибув туди з своїм почотом — яких 300,000 людей заповнили вщерть центральну площу, викрикуючи безупинно ,,Америка-Америка" та ,,Бейкер-Бейкер". Та непроглядна юрба народу була невірогідно розентузіязмована фактом, що оце вперше в історії Албанії приїхав туди член американського Уряду. Цей ентузіязм проявлявся так спонтанно і примітивно, як примітивне все у тій невеличкій і найбільш з усіх европейських країн відсталій країні. Кореспондент ,,Ню Йорк Таймсу" з Тірани у числі цієї газети з 23-го червня ц. р., описує, як люди проштовхувалися, щоб доторкнутися бодай авта, яким приїхав Бейкер, як дехто цілував це авто, а хтось впав на коліна і цілував мостову, якою переїхало авто. Самого Бейкера рятувала сторожа — був би потерпів. На одному транспаранті були виписані слова: ,,Америка, ми довго чекали на тебе і на Маршал Плян". Це була висловлена сердечна надія цього маленького народу, числом несповна три і пів мільйона душ, — що ось далека Америка видобуде Албанію і її нарід з усіх турбот — з політичного хаосу, малограмотности і економічного застою.

Албанія — це вузька смужка побережжя Адрійського моря навпроти Італії. Античні римляни володіли цією країною, згодом, після упадку західньоримської імперії та здобуття Констинтинополя турками у половину XV-го сторіччя — заволоділи Албанією турки, які завели туди мусулманську віру, панівну там по нинішній день. З упадком Третього Райху і приходом до влади комунізму в сусідній Юґославії — також в Албанії настав комунізм. Як Йосиф Броз-Тіто був жорстоким диктатором в Юґославії, так в Албанії був ним Анвар Годжа, сталініст, який володів там від 1944 року до смерти у 1985 році. Анвар Годжа був таким фанатичним марксистом, що він натаврував початкові ліберальні реформи Міхаїла Ґорбачова та орієнтувався тільки на ортодоксійно комуністичний Китай. Китайський диктатор Мао Дзедонґ субвенціонував Албанію; з його смертю ті субвенції припинилися. Із загином комунізму у шости сателітських країнах — автоматично зріс свободолюбний антикомуністичний рух також в Албанії. Але цей процес там ще не закінчився. Як це було у Польщі — в Албанії прийшло до компромісу між Компартією і опозицією. Комуністи відпекалися своєї назви і назвали себе соціялістами та зберегли пост президента країни — опозиціонер став прем'єром. Є ще ідеологічно-партійний хаос. Але одно позитивне вже викристалізувалося: до історії належить орієнтація на Москву. Заступила її орієнтація на Европейську економічну спільноту та на Америку. Америка стала в очах албанців якоюсь чудодійною країною, яка після Першої і після Другої світової війни перетворила поруйновану Европу у квітучий континент і яка поставить на ноги також покалічену Албанію.

Державний секретар Бейкер намагався у своїй промові в албанському парляменті та у своїх розмовах з лідерами цієї країни відкрити дещо очі албанців на реальний світ. Він хвалив албанців за їхній зворот до демократії, він закликав їх до єдности фронту у дальшому змагові до волі, маючи на увазі вибори, які відбудуться весною 1992 року, водночас заявив просто; ,,Я вам не привіз пляну Маршала". Він привіз їм харчів і ліків вартости 6 мільйонів дол., як символічний доказ прихильности. Ясно, що Албанія символом не задовольниться. Але покищо там такий примітивізм, що слід думати не про плян Маршала, а про такі речі, як — наприклад, — заведення телефонічної комунікації. ЗСА відновили весною цього року дипломатичні зв'язки з Албанією, але в Тірана є ще тільки два американські дипломати, які мали труднощі з отриманням телефонічного апарату до своєї кімнати. Коли вони просили дати їм друкарсько-комунікаційний апарат ,,Факс", то виявилося, що тільки міністер закордонних справ має його. Він ,,випозичив" цей апарат американцям із просьбою повернути йому назад...

Шлях до демократії довгий і важкий. Ще довший шлях до культури і новітньої цивілізації. Але добре, що Албанія ступила вже на цей шлях, якщо йдеться про комунізм на европейському континенті, то він ще є у Совєтському Союзі — теж країні відсталій і теж схаотизованій, яка також прагне ,,пляну Маршала".

Микола Світуха

БАРОМЕТР ПУБЛІЧНОЇ ОПІНІЇ УКРАЇНИ

Практика опиту громадської опінії про політичні та суспільні питання широко поширена в західніх країнах. Цим засобом радо користується західня преса і телебачення, його часто вживають політичні партії і уряди як барометр рівня суспільної підтримки для їх політичних ініціятив чи урядових програм. Опит опінії тим більше важливий у вирішуванні засадничих питань державного устрою чи конституційних змін.

Частіша поява опитів громадської опінії у Совєтському Союзі є позитивною ознакою процесу демократизації суспільства, В якій мірі такі опити мають дійсний вплив на формування політики московського центру залишається дискусійним питанням. Але є багато познак того, що на республіканському рівні тиск громадської опінії є зростаючим фактором, до якого уважно прислуховується навіть донедавна ,,всезнаюча" Компартія. На Україні, опити громадської опінії шляхом відповідних запитників в українській пресі дотепер практикувалися нечасто і тому мали незначний вплив на рішення Верховної Ради України в питаннях суспільних і економічних реформ.

Саме тому треба уважати відрадним явищем ініціятиву ,,Літературної України", в співпраці з Київською Спілкою Викладачів Вищої Школи та Науковців і Центром Політичної Психології та Комунікації Київського Державного Університету ім. Т. Г. Шевченка, які спільно проголосили громадську анкету називаючи її ,,Думою про Україну". В анкеті, опублікованій в ,,Літературній Україні" за 30-го травня 1991, запрошується громадськість України відповісти на ряд запитів відносно майбутнього державного устрою України і діяльности теперішніх державних органів. Читачі мають вибрати одну з пропонованих відповідей або можуть подати свою власну. Для експертної аналізи відповідей анкети проситься читачів також подати свій вік, рівень освіти, соціяльно-професійний статус, партійну приналежність (або статус безпартійного) і реґіон України в якому дана особа живе. Прізвище вказувати не обов'язково.

Перших сім поставлених в анкеті питань мають пряме відношення до дебат над конституційним устроєм України. Можливі відповіді на питання про майбутнє України включають такі варіянти: а) конфедерація, себто незалежна республіка в складі союзу суверенних держав; б) федерація, себто затримання сьогоднішнього стану в складі Союзу Совєтських Соціялістичних республік; в) повністю незалежна держава — суб'єкт міжнародного права.

Відповіді на друге питання про офіційну назву держави пропонують вибір поміж п'ятьома варіянтами: а) Республіка Україна; б) Українська республіка; в) Українська Демократична Республіка; г) Українська Совєтська Республіка; ґ) Українська Совєтська Соціялістична Республіка. Читачі можуть дописати й інший бажаний варіянт.

Третє питання про державний устрій дає можливість вибору поміж совєтською республікою, парляментською республікою, президентською республікою, монархією, військово-політичною диктатурою і гетьманською державою.

Четверте питання відноситься до способу вибору президента, якщо буде прийнята президентська форма правління. Можливі способи вибору — це безпосереднє голосування всіма виборцями України, вибір Верховною Радою або вибір виборчою колеґією на зразок системи ЗСА. Цікаво, що в анкеті немає аналогічного питання про спосіб вибору голови держави на випадок, коли б більшість бажала прийняти інший як президентський варіянт правління. Адже і гетьмана або монарха треба було б якось вибрати!

П'яте питання, яке можна уважати спробою визначити рівень соціяльної зрілости української спільноти, звучить дуже безпосередньо: ,,Чи проголосували б ви за жінку-президента?" Можливі відповіді: так чи ні!

Шосте питання порушує справу партійности майбутнього голови держави, а тим самим можливости, що прероґативи президента можуть бути використовувані ним для вузькопартійних цілей. Це, в свою чергу, може довести до монополізації влади одною партією. Альтернативні відповіді пропонують вибір поміж варіянтами: а) голова держави має бути членом правлячої партії; б) він може бути членом будь-якої партії; в) він повинен припинити своє членство в партії; г) обирати безпартійних; ґ) не має значення.

Сьоме питання про можливу інституцію намісників президента можна інтерпретувати по-різному. Бракує в ньому пояснення про ролю і мандат таких намісників. Мова тут про позиції подібні до губернаторів стейтів в ЗСА, які, як відомо, є вибираними, або губернаторів канадських провінцій, яких назначують на окреслений період часу. Є дуже суттєві різниці в їхніх мандатах. Одночасно, інституція ,,губернаторів" є сама по собі послабленням влади виборних органів. В майбутній структурі України введення інституції намісників президента означало б двоторовість влади — народ вибирав би обласні чи реґіональні ради, а президент держави виконував би свої прероґативи через мережу своїх намісників. У відсутності виробленої традиції про розмежування компетенцій, такий стан міг би довести до проволікаючих конфліктів і паралічу влади.

Читачам пропонується три можливі варіянти відповіді; а) вибрані Ради мають бути демократичною противагою намісників президента; б) на реґіональному (місцевому) рівні слід вибирати мера як виконавчу і Раду як законодавчу влади; в) інституція намісників президента є потрібною для посилення виконавчої влади.

Дальші два питання запрошують читачів висловитися про дотеперішню

(Закінчення на стор. 4)

ЖИТТЯ І ЗНАННЯ

Лев Яцкевич

,,Машина часу"

Найбільш приголомшливе враження зробила на мене фантастична повість англійського письменника Герберта Джорджа Веллса ,,Машина часу", яку мені в першій клясі гімназійній приніс св. Миколай.

Герой цієї повісти, (що його автор називає подорожником часу), відбуває, дві фантастичні подорожі, одну у майбутнє, а другу у минуле, в машині часу, власного винаходу, змонтовану на долівці своєї лябораторії та робітні в Лондоні.

Кожна подорож характеризується двома факторами: швидкістю їзди та величиною приміщення відстані. У повісті Герберта Джорджа Веллса, ,,Машина часу" стоїть непорушно на місці, а її феномен "їзди", оснований на зміні координату часу. Але даймо слово авторові, який хоч за званням зоолог, описує дуже пластично та переконливо всі деталі поїздки подорожника часу, з Лондону вікторіянської доби, до Лондону вісімста тисячних років: ...,,За порухом пускального важеля 'машина часу' задрижала, ціле навкілля сповнила імла, а на подорожника рвонула вітряна крутіж. Згодом, зникли стіни лябораторії і він опинився у вільному просторі. Поволі розвіялася темна смуга імли. на небі замиготіли зорі. Немов у калейдоскопі, чергувались дні й ночі в срібній пульсації, що зі збільшенням швидкости 'машини часу', перетворилася в одну суцільну, сіру пасмугу. Над його головою зацвів золотий стрибок сонця, що згодом, перетворився у мерехтливий лук, на темносиній копулі неба".

...Невідомо скільки часу пройшло від початку подорожі, коли подорожник часу рішився врешті спинити свою машину. Але спиняючи її, він притиснув засильно гальмовий важіль, у висліді чого, реакція розгону викинула його з машини коміть головою, на щастя, на зелений килим трави, в простором угороді, поміж розцвілими олеандрами. Першим його відрухом було заспокоїти наукову цікавість та перевірити, як далеко у майбутнє завела його машина? Він глянув на часомір і, своїм очам не вірив — часомір показував фантастичну цифру — 802,701 років!

Так починається повість та неймовірні пригоди подорожника часу в країні ,,дітей сонця" — Елоїв та технократів — канібалів, ,,морлоків".

,,Машина часу", — це перша повість Веллса, що появилася у серійному виданні, на сторінках лондонської газети ,,Ню Рів'ю" в 1895 році. Вона дочекалася 98 видань та була перекладана, майже на всі мови світу, в тому й на українську (в перекладі Михайла Лозинського). Але найбільшою харизмою цієї повісти слід вважати те, що вона протягом 96-ти років не втратила свого чару та актуальности, не зважаючи на те, що світ за той час зробив ґрандіозний поступ у усіх ділянках знання. За доказ великої актуальности цієї повісти правлять також чотири фільми, основані на її сюжеті та почесне місце, яке вона займає в усіх антологіях наукової фантастики світу.

Не слід також забувати, що Веллс жив у ,,нютонівському світі", в якому час вважався незмінно та точно усталеною величиною. Ми живемо в ,,айнштайнівському світі, в якому час вважається змінною величиною, залежно від швидкости. Коли в ,,нютонівському світі" побудова машини часу вважалася нездійсненою утопією, в нашому світі її побудова-теоретично-можлива.

І хоч, ми не маємо ще можливости контролювати енерґію та масу, потрібні для її побудови, ми знаємо вже докладно основу її дії.

Згідно з особливою теорією відносности Айнштайна, годинник, що їхатиме, наприклад, ракетою, зі швидкістю близькою швидкости світла, буде показувати пізнішу годину, ніж її дублікат на землі. Те саме стосується людини, що рухатиметься зі швидкістю, близькою швидкости світла, яка буде старітися поволіше, ніж її двійник на землі.

З цього висновок, що велика швидкість сповільнює час. І хоч, цей феномен для багатьох людей може видаватися парадоксом, саме на цьому парадоксі основується можливість побудови машини часу, під умовою, що нашій технології вдасться виростити швидкість близьку швидкости світла.

На жаль, машина часу, основана на принципі особливої теорії відносности, буде діяти тільки в одному напрямі, себто в майбутнє. Якщо хочемо збудувати машину, що має завезти нас і в майбутнє і, в минуле, тоді мусимо взяти на увагу загальну теорію умовности Айнштайна.

Згідно з цією теорією, якщо зібрати в однім місці велетенську масу, тоді її силове поле тяжіння (яке Айнштайн називає суперґравітацією), здеформує чи так викривить час і простір, що дозволить нам подорожувати вперед, або взад крізь четвертий вимір часу. Клясичним прикладом цього феномену можна вважати обвал зір, які утворюють в своїм нутрі ,,чорні діри", що на думку фізиків

(Закінчення на стор. 4)

Микола Француженко

УКРАЇНА ВШАНОВУЄ ПІДМОГИЛЬНОГО

I.

Усі з ,,Розстріляного Відродження" були непересічно талановиті, визначні, а дехто й винятково працьовитий в ділянці свого захоплення, а то й в кількох ділянках: прозі, драматурґії, критиці, літературознавстві тощо.

Визначним белетристом 1920 років, і за твердженням літературознавців й істориків літератури, незвичайної талановитости і ,,неперевершений досі перекладач на українську мову кляcиків французької прози... ,,був Валер'ян Підмогильний.

Важко було йому пробиватися в люди. Народився він у глухому селі на Катеринославщині в 1901 році. Батько був селянином. Любив вчитися юнак, але скінчив тільки ,,реальну школу" та пару курсів університету. І це не завадило йому стати одним із найосвітніших. А один із найближчих його друзів Борис Антоненко-Давидович вважав його письменником ,,високого інтелекту".

Він не байдикував, а увесь свій вільний час з подиву гідною самодисципліною і працьовитістю, як стверджував Юрій Лавріненко, посвячував самоосвіті, досконало ознайомився із західньо-европейськими літературами, повністю опанував французьку мову, цікавився творами з психології і філософії. Він співпрацював з різними видавництвами і журналами, як співредактор і редактор. Він став одною із відомих і чільних фіґур літературного життя, утворивши літературну групу ,,Ланка" (Підмогильний, Євген Плужник, Тодосій Осьмачка, Григорій Косинка, Антоненко-Давидович, Марія Галич). В 1926 році, коли з цієї групи вийшов Осьмачка, а вступили Фальківський, Тенета і Багряний (вона перетворилась на ,,Марс") (,,Майстерня Революційного Слова").

Валер'ян Підмогильний не завагався організувати демонстрації, на знак протесту проти затиску української літератури московськими чиновниками на Україні. Окупанти пішли на поступки.

Він і Осьмачка та ще деякі їхні колеґи видрукували ряд своїх творів закордоном. У 1928 році Валер'ян Підмогильний відвідав Берлін, Париж і Прагу.

Підмогильний почав друкуватися 1919 року і до 1930 року мав уже видрукуваних сім книжок.

І ,,дивне" порівняння дають деякі літературознавці. Вони кажуть, що такого доробку було цілком досить, щоб заробити собі на Заході власну віллу, а в умовах підневільної Москві України — в'язницю і смерть.

Коли в 1930 році Підмогильного з політичних мотивів усувають від редакторської праці та не друкують його творів, він перейшов виключно на переклади. Йому належить слава піонера перекладача майже всього Анатоля Франса та багатьох творів Бальзака, Мопассана, Стендаля. Він переїхав до Харкова, щоб врятуватись від злиднів і переслідувань, але це не врятувало його.

З початком грудня 1934 року ,,меч справедливости робітничо-селянської держави" почав зносити голови тим українським письменникам й інтеліґентам, які вміли самостійно думати й оцінювати людей, події, які наголошували гідність людську і правди життя більше, ніж інструкції й розпорядження червоного, московського Кремля.

Валер'яна заслали на далеку північ Росії. Але чому він зразу зник?

Підмогильний навчився чужих мов, придбав знання і став майстерним письменником, але не навчився підтакувати комісарам від літератури. І через це на спискові і Москви, який надіслали в Київ і Харків, чекістським органам, ім'я українського письменника серед інших українських письменників, призначених на фізичне знищення, Валер'ян Підмогильний, стояло одним із перших...

Закінчення буде.

Сидір Тимяк

АКАДЕМІЧНА ГІМНАЗІЯ У ЛЬВОВІ ВІДРОДЖУЄТЬСЯ ЯК ФЕНІКС!

IV.

Завданням усіх, а зокрема діяспори є інформувати вільний світ, зокрема тих, що біжать із допомогою до централі у Москві, щоб вони не продовжували процес змін через допомогу партократам, а давали свою допомогу безпосередньо республікам для прямої передачі, а не Комуністичній партії, армії чи працівникам служби безпеки. Створення і дія сітки інформаційних центрів у діяспорі та в Україні, їхня тісна співпраця, це на думку депутата Юхновського найважливіша справа, що її ми всі мусимо розв'язати. Доповідач відповів також на питання із залі, вияснюючи аферу — провокацію С. Хмари та його думки про Леоніда Кравчука, голови Верховної Ради України. Присутні рясними оплесками подякували доповідачеві за багаті і цінні інформації.

Крайова Управа Пласту передала свій привіт учасникам та запросила всіх на зустріч із пластунами, що відбудеться у суботу о 5-ій год. пополудня. Відтак слово забрав член комітету діяспори, д-р Євген Новосад із Філядельфії. Він підсумував думки та пропозиції учасників про реорганізацію Середньої Школи ч. 1 на гімназію, беручи під увагу зокрема ідеї, що їх подали нам колеґи із ЗСА: Роман Кухар та Мирон Радзикевич. На їхню думку, гімназія повинна підготовити здібних учнів до університетів, даючи їм національну освіту формою і змістом, суспільне виховання, моральну і етичну базу, яка повинна включати навчання релігії. Навчання мов, зокрема англійської, клясичної мови (латина і грека), логіка, психологія теж повинні бути включені у програму. Українська історія та всесвітня повинні бути частиною навчання учнів, як теж точні науки, як фізика, математика і біологія. Вжиток комп'ютерів із українськими програмами теж мусить бути частиною навчань у школі.

Школа отримала також ряд телеграм, між ними прийшов привіт із Полтавщини від Ігора Гребінки, який ходив до першої кляси УАГ у 1939 році, а якого батьки теж вчились у цій школі разом із Зеновією і Іванною Франко та із Лідою Коць, від Юрія-Ціби Шухевича та від випускника із 1944 року інж. арх. Ярослава Валька, який вітає з'їзд із Ґданська у Польщі словами: ,,Сердечний привіт учасникам з'їзду і дирекції з побажанням всього найкращого. Відбудуйте добру традицію школи з прекрасними професорами, яких ми мали". Ці слова добре віддають думки всіх учасників цієї історичної стрічі.

На закінчення першої сесії слухачі із приємністю вислухали виступ дитячого музичного ансамблю, що його спонзорує Союз Українок, Цього самого дня, по полудні, учасники мали змогу оглянути приміщення колишньої Філії на Пекарській вул. та Народний Дім на Театральній. У будинку колишньої Філії тепер є школа для недорозвинених дітей. Їх директор нас ввічливо привітав, показав приміщення та розповів про теперішню школу. Нам також дозволили оглянути третій поверх кол. Народного Дому, де була колись УАГ, а відтак до 1934 року була Філія. Тепер це будинок старшин, вони мають гарно влаштовані викладові залі, де колись навчались учні УАГ... Скільки споминів та молодечих переживань бачили ці мури і напевно не впізнавали тих стариків, що зайшли до них після півстолітньої перерви!

Відтак у суспільно-культурному центрі учасники були на відкритті виставки декоративно-прикладного мистецтва львівських професійних художників підприємства ,,Кросно" та товариства ,,Ґердан". Всі любувались високим стилем та красою експонатів: образів, текстилю, кераміки і скла. Знову ж вечір пройшов гарно у театрі опери і балету ім. Франка, де грали традиційну оперу ,,Запорожець за Дунаєм".

Друга сесія пленарного засідання відбулась у суботу, 11-го травня. Головним доповідачем була депутат України Ірина Калинець, начальник управління народної освіти Львівської области. Вона розповіла про тяжке положення освіти в Україні та про трудні умови, в яких тепер працюють вчителі. Партократія ще далі робить штучні кордони, не дозволяючи учням чи вчителям відвідувати чи співпрацювати із Східньою Україною, але це їм не вдається. Перехід середньої школи на гімназію також не буде легким. Треба буде спершу вибрати вчителів, а відтак за конкурсом підбирати учнів. Та все це буде можливе при співпраці вчителів, батьків та інших шкіл. Зі своєї сторони, І. Калинець буде старатись допомогти це діло успішно завершити.

Відтак слово забрав письменник Роман Іваничук, депутат України, голова Товариства Української Мови ім. Т. Шевченка ,,Просвіта". Він підтримав справу відновлення УАГ та пригадав, що минулого року відновилась гімназія у Коломиї. Він заявив, що для обдарованих дітей треба в першу чергу кращих вчителів-професорів. Також він просив діяспору, щоб вони залишались на своїх місцях та були своєрідними консулами для України. Інформація для чужинців, це найважливіша справа для України. Доповідач заявив, що ніхто із депутатів Народної Ради не підпише союзного договору, що його приготували у Москві. Він побував в Австралії та бачив добру роботу еміґрації та повідомив, що нав'язав уже тут у Львові успішну співпрацю із головою ,,Просвіти" у Вінніпезі, Зеноном Круцьком, який є теж членом комітету у діяспорі.

Високопатріотичне слово виголосив доцент Володимир Яцура та подав дані про соціяльно-економічне становище на Україні та заходи до його поліпшення. Він сказав, що Україна стоїть на грані пропасти і тільки єдність та спільна праця нас зможе врятувати від загибелі.

Еколог Василь Костецький змалював жахливий образ екологічного спустошення України. Причиною цього стала колоніяльна господарка комуністичної влади, яка допустила до великого забрудження води, повітря та землі, що його зробила індустрія та Чорнобильська аварія, яка заразила великі частини країни і досьогодні жителі не знають чи живуть у зараженій зоні, або чи не їдять продукти, які мають небезпечну дозу радіяції. Треба буде великої праці, коштів та довгих років, щоб хоч частково відчистити нашу святу землю.

У міжчасі пильно працювала Резолюційна комісія у складі: голова д-р Євген Новосад із Філядельфії, ЗСА, а членами були д-р Олександер Домбровський, д-р Марія Фішер-Слиж (Канада) та зі Львова: Ольга Юркевич, Інна Костицька і Надя Майорчак. Їхню декларацію з'їзд прийняв одноголосно та ухвалив підтримати та допомагати Середній Школі ч. 1 у її заходах для відродження Української Академічної гімназії, продовжуючи її 200-літню традицію. Це буде вимагати підготовлення правильника, статуту та інших правних документів із теперішньої системи до правдивої гімназії. У діяспорі буде створений Комітет Приятелів УАГ у Львові, завданням якого буде допомагати школі у Львові у її відродженні. Цей проєкт має стати моделем для інших шкіл Львова та міст України. Рішено видати третій збірник про УАГ під редакцією д-ра О. Домбровського із допомогою Львівського редакційного комітету де будуть поміщені інформації про теперішній Світовий з'їзд, історія школи під совєтською владою та інші матеріяли пов'язані із нашою ,,Alma Mater". Учасники теж рішили допомагати створювати або підтримувати інформаційні центри у діяспорі та на Україні для поширювання правдивих інформацій про події в Україні, до чого нас закликав депутат Ігор Юхновський.

Закінчення буде.

ПОДЯКА

Щиро дякую учасникам цьогорічного З'їзду Сеньйорів УНСоюзу за побажання і ласкаву пам'ять про мене, неприсутнього на цьому З'їзді.

На знак моєї Вам вдячности пересилаю на Фонд Відродження України 50 долярів.

ВОЛОДИМИР СЕНЕЖАК

В Україні

(Закінчення зі стор. 1)

ник у відставці Талаєв. Наш завод перетворено на підприємство посиленого режиму. Робітники, будьте пильні! Від вас залежить, яким бути заводові". На суді Олександер Подчахов ознайомив присутніх з колишніми „заслугами" полковника Талаєва, пославшись на журнал „Коммунист вооруженных сил" за січень 1990 р. і з нинішніми зловживаннями службовим становищем. Після цього полковник у відставці зажадав примирення, написавши відповідну заяву. Судову справу припинено.

Донецьке. 12-го червня. Фундатори Всеукраїнського об'єднання страйккомів (ВОСК) надіслали листа директорові відділу Центральної та Східньої Европи Інституту Вільних Профспілок АФП — КВ П (ЗСА). Автори листа зазначають, що підписаний у лютому цього року меморандум про співпрацю з вугільною промисловістю СССР не є в інтересах суверенної України і визнає монополію Центру на вугільну промисловість республіки. Лист підписали, серед інших, голова Республіканського страйккому Ол-др Іващенко, депутат ВР УССР Лариса Скорик, голова Донецької організації УРП Марія Олійник, члени Республіканського страйккому.

Донецьке. Тут 2-го червня з ініціятиви Партії Демократичного Відродження України та Спілки Трудящих Донбасу відбувся мітинґ, присвячений річниці розстрілу демонстрації у Новочеркаському 1962 року. Виступили лідери згаданих організацій, представники Демократичного руху, УРП, шахтарі та депутати Міської Ради. У резолюції мітинґу засуджується терористична політика КПСС та містяться вимоги деполітизації органів управління, роспуску КПСС і націоналізації її майна. У Донецькому 2-го червня відбулась установча конференція Організації Демократичної Української Молоді (ОДУМ) Донецької та Луганської областей. Обрано керівні органи. Очолив новостворену організацію науковець з Інституту математики Валерій Олійник. На зборах були представники ОДУМу з Канади.

Прикарпаття. У селищі міського типу Болехові, що у Долинському районі, незабаром почне діяти телекомпанія „Болехівський телецентр". Це надасть можливість якісного приймання передач Центрального телебачення, російського телебачення, польського і супутникового телебачення. Телекомпанія плянує транслювати місцеві інформаційні, пізнавальні, культурно-мистецькі телепередачі, а також надавати реклямні послуги населенню Прикарпаття. На Івано-Франківщині почав діяти перший відеотелефон між обласним центром та райцентром Долина. Змонтували його працівники служб телезв'язку Долини і Івано-Франківського. По відеотелефону можна також передати зображення тексту, схеми чи малюнки. Відеотелефоном у недалекому майбутньому зможуть скористатися всі бажаючі. У Калуському районі виробниче об'єднання „Хлорвініл" і юґославські спеціялісти розпочали спорудження фабрики вінілових шпалер. Вже у вересні нинішнього року ця фабрика випустить першу партію продукції,

Коростишів, Житомирської обл. 2-го червня. У місті створено першу у республіці організацію ліберально-демократичної партії Совєтського Союзу, яка нараховує кілька десятків осіб. Новостворена партія виступає за правову державу, за реальний захист прав людини, та за свободу в економічній, політичній та духовній галузях.

Полтава. Тут 10-го червня, громада міста вітала капелю бандуристві ім. Тараса Шевченка з Дітройту (ЗСА). Їх зустрічали хлібом-сіллю під синьо-жовтими прапорами, всі разом співали „Ще не вмерла Україна". З привітальним словом виступив голова Полтавського Руху, депутат Міськради Микола Кульчинський.

Івано-Франківське. Тут 14-го червня на спільному засіданні проводу Івано-Франківської організації Руху і представників страйкових комітетів Івано-Франківської области було ухвалено звернення до трудових колективів підприємств і установ, організацій і партій. В документі говориться, що політична і соціяльно-економічна криза в Україні поглиблюється. Життя стає дедалі злиденніше пропорційно до часу існування та кількости засідань верховної законодавчої і виконавчої влади. Та найстрашнішим є те, що комуністична більшість на чолі з Кравчуком йде до підписання Союзного договору. За таких умов загальний одночасний страйк в республіці є тією єдиною силою, яка спроможна захистити державну незалежність і економічну самостійність України. Провід крайової ради Руху бере на себе ініціятиву створення обласного страйкового комітету з метою координації дій — тільки в згуртованості комітетів наш порятунок. Разом з цим рада звертається до існуючих страйккомів і до тих, які ще будуть утворені: подавайте довідкову інформацію про себе до обласної координаційної ради страйкових комітетів, що існуватиме до часу установчої обласної конференції страйкових комітетів за адресою крайової організації Руху.

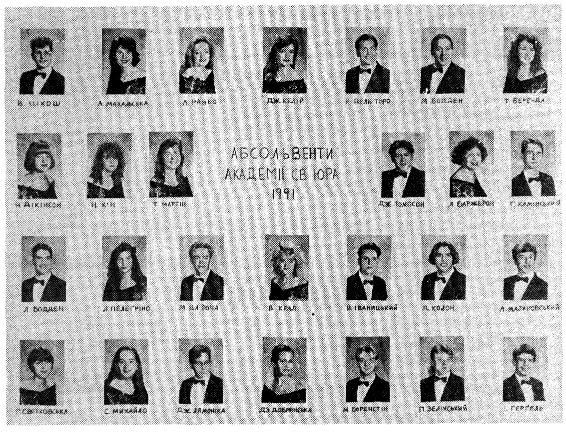
Іршава, Закарпатської обл. Тут 9-го червня відбулася звітно-виборча конференція районного Руху, яка визнала роботу задовільною. Відмічено, що створюються нові осередки Руху по району. Виступив народний депутат України Віктор Бедь, який наголосив на зволіканні керівництва области з поверненням землі селянам. Активісти Руху вирішили сприяти створенню демократичних Рад району і активно брати землю до своїх рук.

Верхньодніпровське, Дніпропетровської обл. У ніч з 9 на 10 червня у місті облиті фарбою пам'ятник Леніну і бюст Щербицького. Ранком 10-го червня верхньоніпровська міліція перестрівала членів Руху, ТУМу і УРП, заходила на роботу, цікавлячись їхнім алібі. Пошуки винуватців тривають.

Дніпропетровське. 10-го червня. Щорічний бюджет обкому КПУ складається з членських внесків 4,5 тис. організацій партії. Прибутки витрачаються на утримання 66 відповідальних працівників обкому, утримання партійних установ, підтримку первинних організацій КПУ, участь у будівництві споруд та будинків, на дотації збитковим багатотиражним газетам підприємств і установ. Залишок від загальної суми іде на утворення страхового фонду КПСС і підприємництва. Так Червоногвардійська районна організація КПУ, котра має річний бюджет 470 тис. крб., складається з 15,590 членів, об'єднаних у 126 первинних організаціях, котрі сплачують 100 тис. крб. внесків на рік, позичила з обласного страхового фонду обкому КПУ 50 тис. карбованців на утворення спільного підприємства. Позичені гроші райком КПУ має намір досить швидко повернути з прибутків підприємства, що утворюються.

Для порівняння обласна організація УРП, що нараховує біля 200 членів, має у касі партії 1,200 крб. Враховуючи, що кількість членів УРП за 1990 рік зросла у 8 разів, а у Червоногвардійському р-ні за цей рік вийшли з КПУ 4,5 тис. осіб, принято у члени компартії 20 чоловік і 21 кандидат готується до вступу у КПУ, республіканська партія через кілька років має шанс вийти на рівень КПУ.

Ґрадуація Академії св. Юра

У суботу, 8-го червня, відбулася в Ню Йорку ґрадуація учнів Академії св. Юра, що розпочалася Службою Божою, яку відправив о. Лаврентій Лавринюк, ЧСВВ. Опісля у шкільній авдиторії відбулася церемонія, що її молитвою відкрив Єпископ Василь Лостен. По відспіванні американського та українського гимнів парох церкви св. Юра о. Патрикій Пащак представив присутнім випускницю Сузанну Міхайло, якої середня оцінка за чотири роки була 95.28, та яка від абсольвентів виголосила промову, після котрої Владика В. Лостен вручив випускникам дипломи та окремі нагороди деяким ґрадуантам.

Нагороди отримали: 1000 дол. Дзвінка Добрянська (750 дол. від кредитівки „Самопоміч" та 250 дол. із стипендійного фонду Турянських), 750 дол. Сузан Міхайло зі стипендійного фонду Турянських, по 250 дол. від Українського Народного Союзу отримали Дзвінка Добрянська та Андрій Малиновський, 100 дол. від „Арки" отримав Ігор Ґерґєль, 150 дол. від Об'єднаного Комітету Українсько-Американських Організацій міста Ню Йорку отримав Андрій Малиновський, 100 дол. чотирирічну нагороду від Українського Спортового Клюбу отримав Марк Боренстайн, 50 дол. бонди за успіхи в науці від д-ра Володимира Барона та його дружини отримали Лео Бодден, Надія Дікінсон, Джейсон ЛяМоніка та Анна Махальська, також 50 дол. бонд за визначні успіхи з українського від родини Шумиловичів у пам'ять д-ра Луки Луціва отримала Дзвінка Добрянська.

Прощальну промову від випускників виголосила Дзвінка Добрянська. якої середня оцінка за чотири роки була 96.06 відсотка. Дз. Добрянській запропоновано стипендії до Нюйоркського університету, Барнард коледжу при Колюмбійському університеті та до Гарварду. Дзвінка вибрала Гарвард.

На закінчення випускники заспівали гимн Академії св. Юра при акомпаньяменті на фортепіяні Соні Шереґ.

Об'єднуюча...

(Закінчення зі стор. 1)

ний" вид камерного мистецтва, його вершина. Нам залежить на тому, щоб якнайбільше людей дізналося, що Україна має своє професійне мистецтво і що його рівень високий. Що є люди, які можуть достойно представляти Україну на будь-якому світовому рівні. Вони повинні об'єднуватися і співпрацювати.

Своїми поглядами на цю тему ділиться і віолончеліст квартету Володимир Пантелеєв:

— На сьогоднішний момент надзвичайно важливим є показати світові, що ми є окремою національною одиницею з своєю культурою високої кляси, а це є однією з передумов для створення Української держави.

Факт спілкування мистецтв саме на відкритті виставок має велике значення, бо це — підготовка людей до того чи іншого сприймання. Музика готує до сприймання творів образотворчого мистецтва, і навпаки.

Юрій Харенко, другий скрипаль квартету, вважає, що правильне сприйнання мистецьких творів вимагає відповідної підготовки до цього глядача (чи слухача):

— Якщо непідготовлена людина дивитиметься або слухатиме, наприклад, твори аванґарду, то вона нічого в цьому не зрозуміє — побачить лиш плями, або почує набір звуків. Але той, хто розуміється на мистецтві, почерпне з нього багато цікавого, незалежно від того, чи цей твір йому подобається з естетичного боку. До професійного мистецтва слід залучати якомога більше число людей, бо ті, хто цікавиться мистецтвом, а тим більше вивчає його, духовно багатший, зовсім інакше сприймає життя і навколишній світ.

— Треба користати з кожної можливості ближче пізнати професійне мистецтво, — додає віоліст Борис Дев'ятів. — І до цього слід залучати якомога більше нашої молоді. Наприклад, слід користати з того, що ми тут маємо таких знаменитих музиків як Олег Криса, Олександер Слободяник, Микола Сук, Леонід Грабовський. Слід не пропускати найменшої нагоди повчитися у них. Адже їх лекції надзвичайно цінні, вже не говорячи про те, що матеріяльно дорогі. А в Українському Інституті Америки на них можна побувати безкоштовно. Це тільки один з прикладів. Не треба замикатися тільки в своїх бізнесових справах. Треба духовно збагачуватися.

— В зв'язку з ізоляцією України від зовнішнього світу, спричиненою комуністичною системою, страждала єдність української культури. Зв'язків між мистцями України і діяспори не існувало.

Володимир Пантелеєв:
— Єдність української культури можлива лише за умови свобідної співпраці українських мистців. незалежно від того, де вони живуть. Бо географічні поняття — не єдині, які спроможні виявляти причетність до культури нації. Мистців України і діяспори об'єднують не тільки спільні корені, але й спільні цілі і сподівання. Це ж можна сказати і про майбутню імпрезу, та нас всіх, її учасників.

Г.К.: Дозвольте мені закінчити інтерв'ю словами Едварда Козака, сказаними на відкритті виставки маестро Голубця в Гантері влiті 1985 року: „...Золота нитка, яка снується роками, в'яже нас, мистців, де б ми не були. Золота нитка, основна, незмінна..."

КОМАНДА БУКОВИНСЬКОГО КУРЕНЯ
ПОВІДОМЛЯЄ,

що в неділю, 7-го липня 1991 р., год. 10-та рано
з нагоди Храмового Свята свв. апостолів Петра і Павла
буде відправлена

СЛУЖБА БОЖА і ПАНАХИДА

у вояцькій святині — церковці-пам'ятнику у Кергонксоні, Н. Й.
— близько „Союзівки"

ЗА СПОКІЙ ДУШ ЧЛЕНІВ ВІЙСЬКОВОЇ РЕФЕРЕНТУРИ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ — ОУН, В ДРУГІЙ СВІТОВІЙ ВІЙНІ:

ген. хор. МИКОЛУ КАПУСТЯНСЬКОГО
ген. хор. ВІКТОРА КУРМАНОВИЧА
полк. РОМАНА СУШКА
полк. ВОЛОДИМИРА БЕМКА
сот. д-ра ВОЛОДИМИРА БІЛОЗОРА
сот. д-ра ІВАНА КОЗАКА
сот. АНТОНА ХУХРУ
пор. ІВАНА ВОЛОДИМИРА КОБЗЯРА
пор. інж. ЮРІЯ БОГОСЛАВЦЯ
пор. ІВАНА ВАРЦАБУ
воїна дир. МИКОЛУ БІГУНА
інж. ЮРІЯ СОКОЛОВСЬКОГО

Запрошуємо до участи родини славної пам'яті членів Буковинського Куреня, громаду, подругів та друзів, побратимів по зброї всіх військових формацій — прибути зі своїми прапорами, щоби віддати гідну вояцьку пошану Їм славної пам'яті.

Духовний опікун та настоятель вояцької святині — церковці-пам'ятника
отець протопресвітер
ВОЛОДИМИР БАЗИЛЕВСЬКИЙ

За команду Куреня
полк. ПЕТРО ВОЙНОВСЬКИЙ

У ВІВТОРОК, 25-ГО ЧЕРВНЯ, в японському місті Фукутіяма сталася залізнична катастрофа: пасажирський потяг, в якому їхали учні старших клясів, зіштовхнувся з вантажним потягом. 309 осіб дістали травми, але не загинув ніхто.

„Машина..."

(Закінчення зі стор. 2)

становлять ворота до країни часу. Автори наукової фантастики називають цю країну „надпростором", (hyperspace).

Тому, ми не можемо виключати можливости побудови в нашій добі, машини часу, основаної на, законах сьогоднішньої фізики. Звичайно, на початок, це будуть, мабуть, тільки мініятюрні машини часу, які дозволять нам пересилати короткі інформації, закодовані на пульсах (поштовхах) лейзерного світла.

Але, за декілька сотень, а можливо навіть, за декілька тисяч років, людство досягне напевно такого рівня знання, що матиме змогу контролю над зорями з „чорними дірами", крізь які будуть проїжджати великі, космічні кораблі з туристами до майбутнього й минулого світу, здійснюючи в той спосіб блискучу фантазію та подиву гідну наукову інтуїцію Веллса.

Запрошують відвідати місце поховання Т. Шевченка в Ленінграді

Джерзі Си, Н. Дж. — Товариство ім. Т. Шевченка в Ленінграді видало звернення до українців діяспори, щоб коли подорожні шляхи заведуть їх до Ленінграду, доконче відвідали Смоленське кладовище і вклонилися там Великому Кобзареві та заспівали українську пісню.

Як пише Тетяна Лебединська, кандидат філософічних наук, член Спілки письменників СССР і управління Т-ва ім. Т. Шевченка, на місці, де був похований Великий Кобзар 12-го березня 1861 року, а відтак перевезений до Москви і на Україну, Товариство його імени у Ленінграді поставило 10-го березня 1989 року пропам'ятний камінь. Ця ґранітна брила має два написи: українською мовою цитату із „Заповіту" „Поховайте та вставайте, кайдани порвіте..." і російською: „Тут 12 березня 1861 р. було перше поховання Великого поета України Тараса Шевченка". З батьківщини Кобзаря із села Моринці привезено землю і розсипано її навкруги пропам'ятного каменя.

Пропам'ятний камінь на Смоленському кладовищі в Ленінграді, де був похований Т. Шевченко.

Авторка листа подає також цікаві інформації з архівів Ленінградської преси про смерть Т. Шевченка, наприклад, що на похороні Т. Шевченка були такі відомі постаті як М. Некрасов, І. Тургенєв, Ф. Достоєвський, М. Лєсков, І. Панаєв, М. Костомаров та інші.

26-го квітня 1861 року труна Т. Шевченка, прикрита червоною китайкою, була перенесена зі Смоленського кладовища через Васильєвський острів, Адміралтейську площу і Київський проспект на залізничний двірець, з якого труну повезли до Москви. Супроводжували її О. Лазаревський і Г. Честахівський.

День пізніше, 27-го квітня, в Петербурзі відбувся великий концерт, присвячений пам'яті Т. Шевченка. В ньому взяли участь композитори О. Сєров та Семен Гулак-Артемовський. У програмі концерту були улюблені твори Т. Шевченка і українські народні пісні.

Стільки з історії першого поховання Т. Шевченка.

Запрошення Товариства ім. Т. Шевченка з Ленінграду вказують, що українці, які там живуть, глибоко шанують пам'ять Кобзаря і хотіли б бачити більше українських відвідувачів біля пропам'ятної ґранітної брили на Смоленському кладовищі.

Барометр...

(Закінчення зі стор. 2)

діяльність а) президента СССР, б) Верховної Ради СССР, в) Кабінету міністрів СССР, г) Верховної Ради СССР, г) Кабінету міністрів УССР; д) Місцевих Рад. Читачів проситься назвати по три прізвища народних депутатів УССР, чиї виступи найбільш запам'яталися і сподобалися або не сподобалися.

І врешті анкета просить читачів висловити свою опінію про те, яким шляхом має розвиватися українське суспільство. Поміж можливими відповідями є такі: а) шляхом соціялістичного вибору; б) будуючи капіталізм; в) дорогою створення правового демократичного суспільства, вільного від усіляких „...змів".

Враховуючи загальний тираж „Літературної України" (202,000 примірників) відсоток читачів, які відгукнулися на цю анкету не мусить бути високим, щоб такий опит став справді авторитетним висловом опінії суспільства. Фахова і об'єктивна аналіза вислідів, переведена науковими інституціями України за всіма правилами статистики, повинна дати міродайну основу для висновків про те які варіянти матимуть підтримку громадянства України. Авторитетність аналізи висновків цієї анкети служитиме також як неофіційний „референдум" у праці депутатів Верховної Ради і в розробленні програм політичних партій. Вислідѝ анкети можна буде використати також і для зовнішнього світу.

Анкети мали бути повернені до редакції „Літературної України" до половини червня. Отож слід сподіватися, що аналіза вислідів цього опиту буде опублікована вже в скорому часі.